

Regeringsvormen: democratie, aristocratie, oligarchie, etc

De geschiedenis heeft vele regeringsvormen gekend: democratie, aristocratie, oligarchie, theocratie en dictatuur, om enkele te noemen. In dit artikel worden de belangrijkste regeringsvormen besproken, waarbij ook termen als constitutionele monarchie uitleg krijgen. Of u nu op zoek bent naar informatie over democratie, de betekenis van het begrip oligarchie of een voorbeeld van een historische aristocratie of dictatuur: hier bent u aan het juiste adres!

Democratie

Het begrip 'democratie' stamt af van de Griekse woorden voor 'volk' en 'heersen', waarmee gelijk de essentie van een democratie wordt aangeduid - namelijk een belangrijke rol voor het volk in politieke processen. Deze rol kan zowel een direct (in Athene stemden mannelijke burgers direct over wetten) als indirect (het huidige kiezen van volksvertegenwoordigers) karakter hebben. De westerse parlementaire democratie geldt als duidelijk voorbeeld van een 'indirecte', representatieve democratie: gekozen volksvertegenwoordigers representeren, gedurende een bepaalde periode, het volk.

Dictatuur

De dictatuur kent, als bestuursvorm waarin de absolute macht bij één persoon is geconcentreerd - de dictator - meerdere historische voorbeelden. Enkele bekende vormen zijn onder meer de totalitaire dictatuur (Adolf Hitler in Nazi-Duitsland), de militaire dictatuur (Augusto Pinochet in Chili) en de (communistische) eenpartijstaat. Een staatsgreep is veelal het kenmerk van het begin van een dictatuur, dit is echter geen vereiste. Andere veelgeziene kenmerken bij dictaturen zijn onderdrukking van oppositie, beperking van vrijheden, aanpassing van het recht, alsmede vormen van fraude, propaganda, persoonsverheerlijking, terreur, grootheidswaan, een grote rol voor het leger en de idee tegen een groter (vaak buitenlands) kwaad te vechten.

Theocratie

De 'theocratie' is als begrip afgeleid van de Griekse woorden voor god en macht en laat daarmee een belangrijke religieuze component zien. Als 'goddelijke' bestuursvorm is het in de theocratie de godheid die als gezagsdrager geldt en niet zelden wordt de vorst in dit kader ook wel als zoon van God beschouwd, zoals in het vroegere Egypte het geval was. De theocratie kan met verscheidene staatsvormen samengaan: zo kan ook de republiek Iran (eigenlijk: Islamitische Republiek Iran) als theocratie worden beschouwd, aangezien de geestelijke Raad van Hoeders, alsmede de hoogste (religieuze) leider van het land, een zeer sterke invloed kennen.

Republiek

Belangrijk bij het lezen van dit overzicht is het onderscheid tussen bestuursvorm en regeringsvorm. Een regeringsvorm, of staatsvorm, kan soms verschillende bestuursvormen hebben. Als eerste voorbeeld kan de republiek genoemd worden. Een republiek kan ook wel worden gekarakteriseerd als een staat waarbij geen sprake is van erfopvolging binnen de regering, kortom geen monarch aan het bewind is. Of deze staat echter democratisch, aristocratisch of middels een dictatoriale staatsgreep is vormgegeven, maakt de term 'republiek' niet duidelijk.

Monarchie

De monarchie wordt als losstaand begrip ook wel gebruikt voor een regeringsvorm waarin de macht bij slechts één persoon geconcentreerd is. Een koninkrijk, keizerrijk, maar ook pontificaat, vorstendom, (groot)hertogdom en sultanaat zijn in dit opzicht alle voorbeelden van monarchieën, die vervolgens weer onder te verdelen zijn in absolute en constitutionele monarchieën. In een absolute monarchie bezit de vorst onbeperkte ('absolute') macht; daarentegen is deze macht in een constitutionele monarchie gebonden aan bepalingen in een grondwet, waardoor feitelijk vaak een parlement het voor het zeggen heeft. Ook de term 'monarchie' kan daarom meerdere vormen van bestuur met zich meedragen: in Nederland is zowel sprake van een constitutionele monarchie als een parlementaire democratie.

Bron: infonu.nl